

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA MAKAMU WA RAIS**

**HOTUBA YA MHESHIMIWA DKT. PHILIP ISDOR MPANGO, MAKAMU WA
RAIS WA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA WAKATI WA KILELE
CHA MAADHIMISHO YA KIKANDA YA SIKU YA BONDE LA MTO NILE
UKUMBI WA MLIMANI CITY, DAR ES SALAAM**

TAREHE 22 FEBRUARI, 2022

Mheshimiwa Eve Bazaiba Musudi, Makamu Waziri Mkuu na Waziri wa Mazingira - DRC;

Mheshimiwa Jumaa Hamidu Aweso (Mb), Waziri wa Maji, Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mwenyeji wa Maadhimisho ya Siku ya Bonde la Mto Nile 2022;

Mwakilishi wa Waziri wa Rasilimali za Maji na Umwagiliaji, Jamhuri ya Sudan Kusini na Mwenyekiti wa Baraza la Mawaziri wa Bonde la Mto Nile;

Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza la Mawaziri wa Bonde la Mto Nile/Wawakilishi wao kutoka Uganda, Sudan, Rwanda, Kenya, Ethiopia, Egypt, DRC, Burundi, Sudan Kusini; na Waheshimiwa Mawaziri wote mliopo;

Mheshimiwa Amos Makalla, Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam;

Dkt. Peter Mutuku Mathuki, Katibu Mkuu wa Jumuiya ya Afrika Mashariki;

Bw. Elias Mpedi Magosi, Katibu Mtendaji wa Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika;

Mhandisi Sylvester Matem, Mkurugenzi Mtendaji wa Taasisi ya Bonde la Mto Nile;

Waheshimiwa Naibu Mawaziri, Mwenyekiti wa Jukwaa la Bonde la Mto Nile (*Nile Basin Discourse Forum*);

Mheshimiwa Dkt. Christine Ishengoma, Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Kilimo, Mifugo na Maji; na Waheshimiwa Wabunge mliopo;

Waheshimiwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;

Waheshimiwa Wakuu wa Wilaya za Mkoa wa Dar es Salaam;

Makatibu Wakuu na Naibu Makatibu Wakuu mliopo;

Waheshimiwa Mabalazi (wakiongozwa na Balazi wa EU hapa Tanzania na USAID);

Wawakilishi wa Mashirika na Taasisi za Kimataifa;

Viongozi wetu wa Dini;

Watumishi wa Wizara ya Maji wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na wa Sekretarieti ya Taasisi ya Bonde la Mto Nile;

Wawakilishi wa Wabia wa Maendeleo wa Bonde la Mto Nile; Wataalam na Wadau wa Maji wa Kitaifa na Kimataifa;

Mwenyekiti wa Chama cha Mapinduzi Mkoa wa Dar es Salaam - Kate Kamba;

Washiriki wote;

Waandishi wa Habari, Wasanii wetu, Brass Band;

Mabibi na Mabwana.

Bonde la Mto Nile Oyee!

Kwanza, nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa rehema na fadhili zake na kutuwezesha kukutana siku hii ya leo. Aidha, kwa niaba ya Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Watanzania wote, nitumie fursha hii kuwakaribisha hapa Tanzania wageni wetu kutoka nje ya nchi, mjisikie mko nyumbani!

Mtakumbuka kuwa, mara ya mwisho kufanya maadhimisho ya Siku ya Mto Nile hapa Tanzania, ilikuwa mwaka 2017, ambapo Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, wakati huo akiwa Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, ndiye alikuwa mgeni rasmi. Siku ya leo, Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania alitamani sana kujumuika nanyi, lakini haikuwezekana kutokana na majukumu mengine ya Kitaifa aliyonayo na hivyo amenituma nimwakilishe na ameniagiza niwafikishie salamu zake na pia niwashukuru wote kwa kukubali mwaliko wetu kuja kushiriki kwenye kilele cha maadhimisho haya.

Pili, napenda nitumie fursa hii kuishukuru Kamati ya maandalizi ya Kitaifa iliyoongozwa na Wizara ya Maji kwa kushirikiana na Sekretarieti ya Taasisi ya Bonde la Mto Nile pamoja na Kamati ya Ushauri ya Wataalam wa Nchi Wanachama, kwa kufanikisha maadhimisho haya ambayo kwa kweli yamefana sana. **Hongereni sana!**

Ndugu washiriki, nafahamu katika maadhimisho ya mwaka 2017, Mheshimiwa Rais alizungumza nanyi kwa lugha ya Kingereza. Lakini leo kwenye maadhimisho haya ya 16 nitatoa hotuba yangu katika lugha yetu ya Kiswahili ambayo hivi karibuni imeidhinishwa kutumika kama moja ya lugha ya kazi katika Umoja wa Afrika. Nina imani kwamba, lugha hii pia itakuja kutumika

kama lugha yetu rasmi ya mawasiliano miongoni mwa wadau wote wa Bonde la Mto Nile.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Tutakumbuka kuwa, tarehe kama ya leo miaka 23 iliyopita, hapa Dar es Salaam ndipo tulizindua Taasisi ya Bonde la Mto Nile. Hivyo tunapoadhimisha siku hii ya Bonde la Mto Nile tuna kila sababu ya kujivunia na kujipongeza kwa mafanikio tuliyoyapata kutokana na mshikamano wetu katika miaka hiyo yote.

Nimefurahishwa na Kaulimbiu ya maadhimisho ya mwaka huu ambayo inasema "**Mto Nile: Urithi Wetu kwa Amani na Ustawi (The Nile: Our Heritage for Peace and Prosperity)**" kwani inaendelea kutukumbusha umuhimu wa Mto huu katika kuhamasisha amani na maendeleo katika jamii zetu. Mto huu ni urithi wetu na hivyo usimamizi na maendeleo yatokanayo na Bonde la Mto Nile na rasilimali zake ni msingi wa amani na ustawi wetu.

Ni dhahiri kuwa kila nchi ina mipango yake ya maendeleo kwa ajili ya wananchi wake, hata hivyo pale inapotokea tuna rasilimali za pamoja hatuna budi kushirikiana na kukubaliana namna bora ya kufaidika na rasilimali hizo bila kusababisha migogoro. Hivyo, tuna jukumu la kukumbushana kila mara kuwa sisi ni wamoja na tunawajibu wa kuhakikisha tunailinda na kuitekeleza Ajenda yetu ya Umoja wa Afrika (Ajenda 2063: Afrika Tuitakayo) ambayo pamoja na mambo mengine inalenga nchi zetu kuwa na amani, ustawi na usalama kwa raia wote.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Lengo la maadhimisho ya Siku ya Bonde la Mto Nile ni kuongeza uelewa kuhusu Taasisi ya Bonde la Mto Nile. Kupitia maadhimisho haya wananchi wanapata nafasi ya kuyafahamu mafanikio tuliyopata hadi sasa na manufaa ya ushirikiano wetu katika usimamizi endelevu na uendelezaji wa rasilimali za maji katika Bonde la Mto Nile. Mhandisi Sylvester Matemu ameeleza mafanikio hayo vizuri. Aidha, siku hii pia inatoa fursa kwetu sisi Nchi Wanachama na marafiki wa Bonde la Mto Nile kujifunza na kusherehekea tamaduni zetu. Sambamba na haya yote, nitumie fursa hii pia kuwashukuru nakuwahimiza washirika wetu wa maendeleo kuendelea kutuunga mkono na kushirikiana nasi kwenye mipango yetu ya kimkakati ambayo itachangia kuchochea amani na ustawi wa watu wetu katika Bonde la mto Nile.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Kuundwa kwa Taasisi ya Bonde la Mto Nile ni miongoni mwa mafanikio makubwa katika historia ya ushirikiano wetu. Taasisi hii ni muhimu kutokana

na ukweli kwamba inaweka misingi ya ushirikiano kwa wadau wote na inatupa pia fursa ya kuzijadili changamoto zinazotokana na matumizi ya rasilimali za Bonde la Mto Nile na kuzibadili changamoto hizo kuwa fursa kupitia usimamizi madhubuti.

Nichukue fursa hii kuipongeza Sekretarieti ya Taasisi ya Bonde la Mto Nile kwa kazi nzuri na jitihada wanazozifanya katika kuendelea kuratibu juhudi za pamoja za Nchi Wanachama wa Bonde la Mto Nile na kuhakikisha tunaunganishwa na lengo moja la ***“kufikia maendeleo endelevu ya kijamii na kiuchumi kwa kuwa na matumizi ya usawa, na yenye faida kutokana na rasilimali za pamoja za maji ya Bonde la Mto Nile”*** (***Achieving sustainable Socio-Economic Development through the equitable utilization of, and benefit from the common Nile Basin water resources***). Juhudi zenu hizi ndio kiungo muhimu katika kuleta ushirikiano wenye tija kwa Nchi Wanachama.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Maji ni rasilimali muhimu katika kila nyanja ya maisha na maendeleo ya mwanadamu na taifa kwa ujumla. Hali hii inasababisha mataifa yetu kutaka kuwa na uhakika wa upatikanaji wa maji ya kutosha. Kutokana na umuhimu wa kipekee wa rasilimali maji, usimamizi wa rasilimali hii ya pamoja (*shared water resource*) ya maji ya Mto Nile, unahitaji umakini, utashi mkubwa na kuaminiana katika kutafuta namna bora ya matumizi yake, ambapo kinyume na hilo, tunaweza sababisha migogoro baina yetu.

Katika bara la Afrika, tumeona vita na migogoro kadhaa ikijitokeza kutokana na kugombania rasilimali ikiwemo rasilimali maji. Hii imesababisha wengi kujiuliza endapo rasilimali hizi ni laana au faida kwa bara letu. Hata hivyo, yafaa tukumbuke kwamba kuna mabara mengine ambayo yameweza kutumia rasilimali ikijumuisha rasilimali za pamoja kama mito kuwa chanzo cha amani na maendeleo! Balozi wa EU ametoa ushuhuda wa jambo hili kule Umoja wa Ulaya. Hii ina maana kuwa, ushirikiano kwenye matumizi ya rasilimali za pamoja unawezekana. Kwa muktadha huu, niwasihi tuendeleo kudumisha na kuendeleza umoja wetu kwa kupitia Taasisi hii ya Bonde la Mto Nile. Naamini kwa kupitia chombo hiki, tutafanikiwa katika usimamizi, uendelezaji na matumizi endelevu ya Mto Nile kwa faida yetu sote.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Idadi ya watu wanaoishi katika Bonde la Mto Nile imeendelea kuongezeka kutoka **milioni 238** mwaka 2018 hadi **milioni 278** mwaka 2022. Hii ni takribani **asilimia 10** ya watu wote Barani Afrika. Aidha, zaidi ya watu milioni

300 hutegemea maji ya Mto Nile kwa shughuli mbalimbali za kijamii na kiuchumi. Ongezeko hili la idadi ya watu lina maana kuwa, mahitaji ya maji pia yanaongezeka. Nafahamu hali hii inaweza kuamsha taharuki katika nchi zetu kwa kuogopa kuwa na upungufu wa maji na hivyo kusababisha nchi moja kufanya maamuzi yasiyo shirikishi ili kuhakikisha upatikanaji wa maji ya kutosha kwa ajili ya wananchi wake. Naomba nichukue nafasi hii kuwasihi sana, maamuzi ya kila nchi kibinafsi hayana matokeo ya kudumu. Ni vyema zaidi tujadiliane pamoja matumizi bora na endelevu ya maji ya Mto Nile kwa faida ya nchi zetu zote. Hii itasaidia kufikia muafaka wa pamoja ambao utakuwa endelevu na wenye manufaa kwetu sote.

Ndugu viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Bonde la Mto Nile limekuwa tegemeo kubwa kwa nchi zinazounda bonde hilo, hususan kwa ajili ya kilimo cha umwagiliaji, uvuvi, ufugaji, usafirishaji/biashara, uzalishaji wa umeme na utafiti (tourism). Mto Nile ni kitovu cha nchi za NBI. Hata hivyo, baadhi ya shughuli hizo zinaathiri mazingira ya Bonde la Mto Nile. Kuongezeka kwa shughuli hizo bila kuzingatia uendelevu wa ikolojia pamoja na utupaji hovywa wa taka za viwandani, uchimbaji madini na utiririshaji wa maji machafu, umechangia kwa kiasi kikubwa kuchafua mazingira ya bonde hili na kuhatarisha uhai wake.

Wengi tunajua kuwa zipo juhudi mbalimbali za uhifadhi mazingira ya Bonde la Mto Nile, pamoja na vyanzo vyote vya maji, ardhi oevu na madakio yake. Juhudi hizi ni pamoja na kutoa elimu kwa jamii zinazoishi maeneo yanayozunguka Bonde la Mto Nile. Pamoja na juhudi hizi napenda nitoe rai kwa taasisi zetu zenye jukumu la ulinzi na usimamizi wa rasilimali za Bonde la Mto Nile, zisimamie kwa nguvu zaidi sera, sheria na taratibu zilizokubaliwa na nchi wanachama. Aidha, ni muhimu pia taasisi hizi zifuatilie hali ya ikolojia ya Nile na kufanya utafiti ili kuweza kubaini, kudhibiti na kuzuia uchafuzi toka kwenye miji na maeneo yanayozunguka Bonde hili la Mto Nile.

Sambamba na hili, tunafahamu dunia nzima inakabiliwa na mabadiliko ya tabianchi, ambayo yanaathiri sekta mbalimbali za kiuchumi na maendeleo ya Nchi za Bonde la Mto Nile. Hivyo, kuna haja ya nchi zote za Bonde la Mto Nile kuwa makini katika kukabiliana na changamoto zinazotokana na mabadiliko ya tabianchi ili kuhakikisha hayaathiri maendeleo ya bonde letu. Ili Bonde la mto Nile liendeleo kuwa salama, ni muhimu nchi zetu zijidhatiti katika kulinda vyanzo vya maji vinavyochangia uhai wa mto huo.

Pamoja na haya yote, naendelea kusisitiza kuwa, ushirikiano ni njia bora zaidi katika kusimamia kwa amani rasilimali zetu za maji. Ushirikiano wenye tija na kuaminiana ni msingi wa kuanzisha mifumo ya pamoja ya usimamizi ikiwa ni pamoja na kuwa na mawasiliano rasmi, kubadilishana takwimu, taarifa na

mipango ya usimamizi; kuwa na mipango ya pamoja ya maendeleo na utunzaji wa mifumo ya ikolojia na mazingira; na pia kujenga uwezo wa wataalamu wetu kwa pamoja katika nyanja mbalimbali za usimamizi wa rasilimali za maji. Haya yote ni muhimu katika kuhakikisha tunazitumia fursa zitokanazo na Bonde la Mto Nile kwa faida yetu sote huku tukiwa na amani.

Ndugu Viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Sisi Nchi Wanachama tunajukumu la kuhakikisha tunafikia malengo yetu ya ushirikiano tuliyojiwekea kwa ajili ya maendeleo ya kijamii na kiuchumi kupitia rasilimali za maji ya Mto Nile. Tutakumbuka, miaka 20 iliyopita tulianza safari ya kuanzisha Kamisheni ya Bonde la Mto Nile kupitia Mkataba wa Ushirikiano wa Bonde la Mto Nile uliosainiwa na kuridhiwa na baadhi yetu. Hata hivyo, hadi sasa bado hatujafanikiwa kuunda chombo hiki.

Hivyo, nichukue fursa hii kutoa rai kwa Nchi Wanachama kubeba ajenda hii kama ajenda kuu katika ushirikiano wetu. Tanzania inaamini kuwa uwepo wa Kamisheni itaimarisha juhudi zetu za pamoja katika usimamizi endelevu, pamoja na matumizi ya usawa na uendelezaji wa rasilimali za maji ya Bonde la Mto Nile. Vilevile, kupitia Kamisheni hiyo, fursa nyingi zitafunguka na tutakuwa tumetuma ujumbe kwa ulimwengu na wadau wa Mto Nile kuwa tuna nia ya dhati ya kutaka kushirikiana. Kwa muktadha huu, ingependeza sana endapo mwaka ujao, 2023 tukiwa tunaadhimisha miaka 17 ya Siku ya Bonde la Mto Nile, tutakuwa na Kamisheni ya Bonde la Mto Nile. Tukiamua, jambo hili linawezekana! Kipekee sana, nawasihi kila Nchi Mwanachama wa NBI kuweka msukumo wa pekee (i) kutunza vyanzo vya H₂O (ii) Kupanda miti na (iii) usafi na kuzuia utupaji hovyoyote wa taka ngumu na majitaka (solidar liquid wash)

Ndugu Viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Napenda niwakumbushe kuwa, dhima ya ushirikiano wa nchi za Bonde la Mto Nile imejengwa katika falsafa ya **Mto Mmoja, Watu Wamoja na Dira Moja**. Umoja wetu unatoa nafasi kwa Nchi Wanachama kuimarisha mfumo wa ushirikiano ambao utachochea maendeleo na usimamizi bora wa rasilimali za maji ya Bonde la Mto Nile kwa faida ya wote. Hivyo, mafanikio ya nchi wanachama wa Bonde la Mto Nile katika nyanja za kiuchumi na kijamii ni mafanikio ya Afrika nzima. Hivyo, ni muhimu kwetu sote kuendelea kuzingatia Mkataba wa Ushirikiano wa Bonde la Mto Nile kwa maslahi mapana ya kikanda na bara letu kwa ujumla. **Umoja ni nguvu na utengano ni udhaifu!**

Ndugu Viongozi, wageni waalikwa, mabibi na mabwana,

Naomba sasa nimalizie hotuba yangu kwa kuwakaribisha kutembelea mabanda ya maonesho yaliyopo nje ya ukumbi huu pamoja na maduka makubwa yaliyopo ndani ya maeneo haya ya Mlimani City. Vilevile, nawakaribisha pia mtembelee soko la vinyago pamoja na bidhaa nyingine za utamaduni lililopo Mwenge, takriban kilomita moja kutoka hapa na vivutio vingi vya utalii Ngorongoro, Serengeti na Mlima Kilimanjaro. Vilevile kwa wageni wetu, nawakaribisha pia mtenge muda mkatembelee Visiwa vya marashi, Zanzibar ambapo mtapata fursa ya kuonja ukarimu wa watanzania na pia kutembelea fukwe zetu maridadi!

Baada ya kusema hayo, nawatakia maadhimisho mema ya 16 ya Siku ya Bonde la Mto Nile na kuwatakia safari njema siku mtakaporudi katika maeneo yenu ya kazi!

MUNGU IBARIKI AFRIKA

MUNGU ZIBARIKI NCHI WANACHAMA WA BONDE LA MTO NILE

ASANTENI KWA KUNISIKILIZA